

Par plānotajiem grozījumiem Izglītības likumā un Vispārējās izglītības likumā un to ietekme uz pašvaldībām

Ināra Dundure

Padomniece izglītības, bērnu, jaunatnes un
ģimenes jautājumos

05.09.2017

Grozījumi Izglītības likumā

Likums stājas spēkā 2018. gada 1. janvārī.

Izglītības satura un izglītības darba organizācijas normatīvā bāze kompetenču pieejā balstīta izglītības satura ieviešanas uzsākšanai

- Tiek precizēti izglītības satura un darba organizāciju reglamentējošie dokumenti: valsts izglītības standarts, mācību priekšmetu standarts, izglītības programmu paraugi.

Izglītības sistēmā aprītē ir četru līmeņu dokumenti:

- 1) valsts izglītības standarts;
- 2) vispārējās izglītības mācību priekšmetu standarti;
- 3) vispārējās izglītības mācību priekšmetu programma;
- 4) vispārējās izglītības programmas.

Ar likumprojektu, sasaistē ar likumprojektā “Grozījumi Vispārējās izglītības likumā” paredzēto, plānots izslēgt mācību priekšmeta vai kursa standarta definīciju, tādējādi dodot iespēju sakārtot un viennozīmīgi traktēt normatīvos dokumentus (valsts izglītības standarts, izglītības programma, mācību priekšmetu programmu paraugs) atbilstoši to juridiskajam statusam, kā arī sekmētu birokrātiskā sloga mazināšanu.

Grozījumi Izglītības likumā

Izglītības ieguves formas un vispārējās vidējās izglītības iestādes tipa – vakara (maiņu) vidusskolas – izslēgšana

- Likumprojektā ietvertie grozījumi paredz nošķirt neklātienes un tālmācības formas.

Vispārējās vidējās izglītības iestādēm – vidusskolām un valsts ģimnāzijām – noteiktas tiesības piedāvāt izglītības programmas klātienes un tālmācības formā.

Neklātienes formā izglītības ieguves iespējas būtu tiesības piedāvāt vidusskolām (pamatā attiecināms uz pamatizglītības ieguvi neklātienes formā), kā arī **profesionālās izglītības iestādēm** (pamatā attiecināms uz vidējās izglītības ieguvi neklātienes formā).

Grozījumi Izglītības likumā

Minimālā izglītojamo skaita noteikšana

Likumprojektā ietverts pilnvarojums Ministru kabinetam noteikt:

- **minimāli pieļaujamo izglītojamo skaitu klašu grupā pašvaldību, valsts augstskolu un privātajās vispārējās izglītības iestādēs vidējās izglītības pakāpē,**
- **kā arī kritērijus klašu atvēršanai, ņemot vērā izglītības iestādē iegūtās izglītības kvalitātes rādītājus (centralizēto eksāmenu rezultāti un citi izglītojamo mācību sasniegumu vērtējumi), paredzot, ka minētos noteikumus Ministru kabinets izdod līdz 2018. gada 31. janvārim.**

Grozījumi Izglītības likumā

Minimālā izglītojamo skaita noteikšana.

Likumprojektā paredzēts, ka Likuma 60. panta trešajā daļā noteikto regulējumu attiecībā uz **pedagogu darba samaksas nodrošināšanu no valsts budžeta nepiemēro**, ja attiecīgā izglītības iestāde nevar nodrošināt Ministru kabineta noteikto minimāli pieļaujamo izglītojamo skaitu.

Šādā gadījumā pedagogu darba samaksa tiek nodrošināta no pašvaldību un valsts augstskolu budžetiem, kā arī privāto izglītības iestāžu dibinātāju budžetiem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, kas nosaka finansējuma sadalījuma apjomu, **paredzot minēto Ministru kabineta noteikumu izdošanu ne vēlāk kā līdz 2018. gada 31. augustam.**

Grozījumi Izglītības likumā

Sociālās korekcijas izglītības programmu īstenošana

Plānots izslēgt likuma 43. panta otrajā daļā noteikto par sociālās korekcijas izglītības programmas īstenošanu sociālās korekcijas klasēs vispārējās izglītības iestādēs.

Ar likumprojektu pārejas noteikumos noteikts, ka vispārējās izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas sociālās korekcijas izglītības programmas sociālās korekcijas klasēs, **ir tiesīgas tās turpināt īstenot līdz 2018. gada 30. jūnijam, līdz ar to arī izglītojamos šādās klasēs vairs neuzņem.**

Grozījumi Izglītības likumā

Interesešu izglītības programmu finansēšana

Ministrijas ieskatā interesešu izglītība primāri ir īstenojama vispārējās izglītības iestādēs, nodrošinot tajās daudzveidīgu interesešu izglītības programmu piedāvājumu, lai izglītojamā brīvais laiks pēc mācību stundām tiktu pavadīts lietderīgi.

Saskaņā ar esošo regulējumu (Ministru kabineta 2001.g. 28. augusta noteikumi Nr. 382 “Interesešu izglītības programmu finansēšanas kārtība”) valsts daļēji finansē pedagogu darba algas un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Mērķdotācija no valsts budžeta līdzekļiem tiek piešķirta pašvaldībai atbilstoši izglītojamo skaitam vispārējās pamata un vispārējās vidējās izglītības iestādēs, neatkarīgi no dibinātāja, attiecīgajā administratīvajā teritorijā iepriekšējā budžeta gada 1. septembrī.

Uz mērķdotāciju var pretendēt ikviena pašvaldības izglītības iestāde, kā arī juridiskās un fiziskās personas, kuras pašvaldībā saņēmušas licenci programmas īstenošanai. Pašvaldības valsts piešķirto interesešu izglītības mērķdotāciju sadala izglītības iestādēm, interesešu izglītības iestādēm un citām organizācijām.

Grozījumi Izglītības likumā

Speciālās izglītības iestādes, to tipi, padotība

Likumprojekts skatāms sasaistē ar ministrijas otru izstrādāto likumprojektu „Grozījumi Vispārējās izglītības likumā”, kas paredz pēc izglītības iestāžu tipoloģijas dažādu speciālās izglītības iestāžu padotības maiņu, nosakot, ka pašvaldība:

- nodod valsts padotībā pašvaldību dibinātās speciālās internātskolas un izglītības iestāžu reģistrā reģistrētās speciālās internātskolas – rehabilitācijas centrus, kā arī speciālās izglītības attīstības centrus.
- valsts padotībā paredzēts nodot tās speciālās izglītības iestādes (izņemot pirmsskolas), kuras iztur likumprojekta grozījumos speciālās izglītības iestādēm noteiktos kritērijus, savukārt pašvaldību padotībā atstājot vispārizglītojošās skolas, kuras neiztur likumprojekta grozījumos speciālās izglītības iestādēm noteiktos kritērijus.
- līdz 2018. gada oktobrim izstrādāt plānoto bērniem ar speciālām vajadzībām sniegto pakalpojumu izmaksu modeļa izveidi, tostarp arī to pakalpojumu, kas nav tieši saistīti ar izglītības programmu īstenošanu.

Grozījumi Izglītības likumā

Pašvaldību internātskolu un speciālās pirmsskolas izglītības iestāžu uzturēšanas izdevumu segšana

Grozījumi paredz no 2018.gada 1.janvāra partraukt finansēt internātskolu uzturēšanas izdevumus.

Netiek pildīts MK un LPS 2016. gada 5. oktobrī noslēgtā vienošanās un domstarpību protokols, kur tika uzdots: “Izglītības un zinātnes ministrijas izveidotai darba grupai, kurā piedalās arī Latvijas Pašvaldību savienības deleģēti pārstāvji, līdz 2016.gada 31.decembrim izvērtēt internātskolu attīstības iespējas un iespējamus risinājumus internātskolu finansēšanai turpmākiem gadiem, izskatot iespēju internātskolu darbību nodrošināt no valsts budžeta līdzekļiem”. Izstrādāt internātskolu finansēšanas kārtību tika noteikts arī ar Ministru kabineta 2016.gada 31.maija sēdes protokola Nr.26 39.§ 6.8.apakšpunktā tika dots uzdevums Izglītības un zinātnes ministrijai izstrādāt priekšlikumus ilgtspējīgai pašvaldību padotībā esošo internātskolu finansēšanas kārtībai.

Kongresa rezolūcija: 2.Aicina valdību ievērot tiesiskās palāvības principu un segt valsts iniciētos izdevumus:

d) nepieciešamo internātskolu finansējumu;

Grozījumi Vispārējās izglītības likumā

Likums stājas spēkā 2018. gada 1. janvārī

Vispārējās pamatizglītības apguve no sešiem gadiem

Likumprojekts nosaka obligātās pirmsskolas **apguvi viena gada garumā** un **obligātās pamatizglītības apguves uzsākšanu no sešiem gadiem**, saglabājot vecākiem iespēju pamatotas nepieciešamības gadījumā uzsākt obligātās pamatizglītības apguvi arī gadu vēlāk (no septiņu gadu vecuma).

Plānots, ka:

1. pamatizglītības apguvi bērns sešu gadu vecumā var uzsākt tajā izglītības iestādē (pirmsskolā vai skolā), kur apgūta pirmsskolas obligātā izglītība, lai varētu mācīties jau pazīstamā vidē un ierastajā dienas ritmā un lai tiktu nodrošināta izglītības procesa nepārtrauktība;
2. pamatizglītības apguvi bērns sešu gadu vecumā var uzsākt skolā, kura nodrošina vecumposmam atbilstošus apstākļus sešgadīgo bērnu mācībām;
3. mācību procesā un saturā sešus gadus veciem bērniem vēl vairāk akcentējama kompetenču pieeja, kā arī interaktīvs, darbībā balstīts un visas bērnu attīstības jomas aptverošs process;
4. 1. klasē plānotais apgūstamais mācību saturs un metodika ir atbilstošs sešu gadu vecumā apgūstamajam obligātajās pirmsskolas izglītības saturam.

Grozījumi Vispārējās izglītības likumā

Vispārējās pamatizglītības apguve no šiem gadiem

Paredzēts, ka jaunais regulējums stāsies spēkā **2018. gada 1.jūlijā.**

RISKI:

1. Vai ir sagatavoti visi nepieciešamie grozījumi normatīvajā regulējumā, tajā skaitā:

- prasības pedagogu izglītībai;
- pedagogu darba slodzes un apmaksu, ja sešgadīgie bērni mācās 1.klasē pirmsskolas izglītības iestādē;
- kritēriji sešgadīgu bērnu pirmās klases atvēršanai un darbības nodrošināšanai skolā;
- izglītības dokumenta izsniegšanas nosacījumi un kārtība pirmsskolas izglītības iestādē;
- nosacījumi sešgadnieku uzņemšanai 1.klasē un pārceļšanai uz nākamo klasi, pašvaldības atbalsta aprēķināšanas un piešķiršana gadījumos, ja sešgadnieks mācās pirmajā klasē privātā pirmsskolas izglītības iestādē;
- rīcības modelis, ja sešgadīgs bērns neuzsāk mācības pirmajā klasē;

Grozījumi Vispārējās izglītības likumā

Vispārējās pamatizglītības apguve no sešiem gadiem

2. Vai ir nodrošināta nepieciešamā materiālā bāze un vai pašvaldībām pietiks laika saplānot nepieciešamos izdevumus un veikt nepieciešamās izmaiņas līdz 2018.gada 1.septembrim?
3. Vai pedagogi ir gatavi plānotajām izmaiņām un vai līdz 2018.gada 1.septembrim visiem pedagogiem būs nodrošināta nepieciešamā profesionālā pilnveide un sagatavošana?
4. Vai līdz 2018.gada 1.septembrim būs veiktas visas nepieciešamās darbības izglītības satura izstrādē un aprobācijā?
5. Vai būs veiktas visas nepieciešamās darbības , t.sk. gan saturiskās, gan normatīvā regulējuma kontekstā par pamatizglītības ieguves uzsākšanu 1. klasē gan sešgadīgiem, gan septiņgadīgiem izglītojamajiem?
6. Vai septiņgadīgie bērni apgūs to pašu saturu, ko sešgadīgie pie tam- ja viņi būs iepriekš apguvuši sešgadīgiem bērniem atbilstošu izglītības saturu (šobrīd- pirmsskolas izglītības programma?)

Grozījumi Vispārējās izglītības likumā

Vispārējās pamatizglītības apguve no sešiem gadiem

Papildus iepriekš minētajam, likumprojekta pārejas noteikumos paredzēts regulējums, ka no **2018. gada 1. septembra līdz 2021. gada 31. augustam no valsts budžeta mērķdotācijām sedz bērna izglītošanu pirmsskolas izglītības programmā, ja bērns, pamatojoties uz grozījumiem Likuma 32. panta otrajā un trešajā daļā, pamatizglītības ieguvi neuzsāk tajā kalendārajā gadā, kurā viņam aprit seši gadi, bet vienu gadu vēlāk.**

Gadījumā, ja izglītojamais uzsāk pamatizglītības ieguvi septiņu, nevis sešu, gadu vecumā **pēc 2021. gada 31. augusta, valsts šādu finansējumu vairs nesniedz.**

Ja normatīvais regulējums paredz vecāku tiesības izvēlēties (izglītības iestādi, izglītības ieguves uzsākšanas laiku u.c.) , būtu jāparedz arī pienākums būt līdzatbildīgiem. (piemēram- vecāku vēlme pamatizglītības ieguves uzsākšanu atlikt uz vienu gadu tāpēc, ka viņiem ir izdevīgāks pirmsskolas izglītības iestādes darba laiks; pašvaldības atbalsta piešķiršanas nosacījumi gadījumos, kad pašvaldība spēj nodrošināt bērna vajadzībām atbilstošu izglītības pakalpojumu, bet vecāki no tā atsakās, izvēloties alternatīvu, kas jāsedz no pašvaldības budžeta.)

Grozījumi Vispārējās izglītības likumā

Izglītojamo mācību organizācijas formas un izglītības ieguves nosacījumi

- Sākot no 2018. gada 1. septembra tiek palielināta izglītības iestādes vadītāja patstāvība mācību organizācijas formu noteikšanā izglītības procesa organizācijas kontekstā.
- Likumprojektā ietvertie grozījumi 39. pantā, paredz ieviest nosacījumu, ka **iegūtās pamatizglītības rezultāts (vērtējums centralizētajos eksāmenos)** ir nosacījums izglītojamo uzņemšanai nākamajā izglītības pakāpē, un paredzēts, ka šie grozījumi stāsies spēkā **2018. gada 1. septembrī**.
- Tiek plānots, ka visu piecpadsmitgadīgu un sešpadsmitgadīgu izglītojamo snieguma rādītāji, kas apliecina **iegūtās obligātās pamatizglītības kvalitāti, iegūst nozīmīgumu un izkristalizē gan vispārējās vidējās izglītības, gan profesionālas vidējās izglītības turpinātāju kopums**.
- MĒRĶIS-2014. – 2020.gadam definētā rezultatīvā rādītāja - **vispārējās un profesionālās izglītībā iesaistīto izglītojamo skaita proporcija: 50/50 - sasniegšanu 2020. gadā**.

Grozījumi Vispārējās izglītības likumā

Noteikumi par mācību gada un mācību semestra sākuma un beigu laiku, brīvdienu laiku un mācību gada pagarinājumu

Likuma 4. panta 16. punktā ietvertais pilnvarojums, paredz, ka Ministru kabinets nosaka mācību gada un mācību semestru sākuma un beigu laiku, brīvdienu laiku un mācību gada pagarinājumu ārkārtēju situāciju gadījumos, kurus iepriekš nevar paredzēt un kuru izraisīto apstākļu dēļ ilgstoši (vismaz vienu nedēļu) nav iespējams nodrošināt mācību procesu atbilstoši normatīvo aktu prasībām tām vispārējās izglītības iestādēm, kuras īsteno vispārējās pamatizglītības programmas un vispārējās vidējās izglītības programmas.

Grozījumi Vispārējās izglītības likumā

Vispārējās izglītības iestāžu tipi: pamatizglītības iestādes (sākumskolas, pamatskolas) un vidējās izglītības iestādes (vidusskolas, valsts ģimnāzijas), izslēdzot vakara (maiņu) vidusskolas

Paredzēts, ka pašvaldības, kuru padotībā ir ģimnāzijas, līdz 2018. gada 28. februārim Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajā kārtībā lemj par to iekšējo reorganizāciju.

Izglītības un zinātnes ministrija līdz 2018. gada 30. jūnijam Ministru kabineta 2001. gada 20. marta noteikumu Nr. 129 “Ģimnāzijas un valsts ģimnāzijas statusa piešķiršanas un anulēšanas kārtība un kritēriji” noteiktajā kārtībā pieprasa izglītības iestādes dibinātājam anulēt izglītības iestādei piešķirto ģimnāzijas statusu.

Secinājumi/Priekšlikumi

Reformām ir jābūt: ar skaidri definētiem mērķiem un prioritātēm, savstarpēji saskaņotām (tās nedrīkst būt pretrunīgas), plānveidīgām, finansiāli, sociāli un politiski izvērtētām, ar valdības partneriem un pašvaldībām izdiskutētām, atklātām, sabiedrībai saprotamām.

Lai realizētu plānotos grozījumus un pirms to virzīšanas tālākai apspriešanai ir nepieciešams sākotnēji izstrādāt Informatīvos ziņojumus.

It īpaši, par plānotajiem grozījumiem Vispārējās izglītības likumā, kas nosaka izglītības uzsākšanu no sešu gadu vecuma un Speciālo izglītības iestāžu turpmāko darbību.

Sarunas ar Finanšu ministriju Izglītības un zinātnes ministrijas pārvaldības jautājumos

Latvijas Pašvaldības savienības viedoklis:

ievērot tiesiskās paļāvības principu un no valsts budžeta segt valsts iniciētos izdevumus:

- pašvaldības izglītības iestāžu slēgšanas vai reorganizācijas rezultātā nepieciešamos pedagogu atlaišanas pabalstus;
- sociālo spilvenu pirmspensijas vecuma skolotājiem;
- pašvaldību profesionālās izglītības programmas, tai skaitā nodrošinot vienlīdzīgu valsts stipendiju izmaksāšanu valsts un pašvaldību skolu audzēkņiem;
- nepieciešamo internātskolu finansējumu;
- nepieciešamo speciālās izglītības iestāžu finansējumu.

Nodrošināt, ka izmaiņas Vispārējās izglītības likumā attiecībā uz pamatizglītības apguves uzsākšanu bērniem no sešu gadu vecuma stājas spēkā ne ātrāk kā gadu pirms visa nepieciešamā normatīvā regulējuma (t. sk. vadlīniju par izglītības uzsākšanu no sešu gadu vecuma) pieņemšanas.

Paldies par uzmanību!

inara.dundure@lps.lv